

بررسی ارتباط میان وب درمانی و توانمندسازی کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران

فرشته سپهر^۱، رویا وصال آزاد^۲

^۱ استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال
fereshteh.sepehr@yahoo.com

^۲ کارشناسی ارشد، گروه علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال
royavesal@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر، پژوهشی کاربردی و پیمایشی جهت بررسی رابطه میان وب درمانی نوع رشد با توانمندسازی در جامعه آماری کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران است. پژوهش با پرسشنامه های لیکرت در اطیاف مختلف و با تحلیل آماری توصیفی و استنباطی انجام و رابطه وب درمانی و توانمندسازی کتابداران مورد مطالعه در مؤلفه های آن مسجل گردیده است. نتایج پژوهش با پژوهش های مشابه مذکور در ادبیات موضوع مقایسه شده و بیشترین ارتباط با مؤلفه مسئولیت تصمیم گیری و کمترین ارتباط با مؤلفه تنوع شغلی توانمندسازی مشاهده شد.

کلمات کلیدی

وب درمانی، اینترنت درمانی، آنلاین درمانی، توانمندسازی کارکنان، اینترنت، کتابداران پزشکی.

۱- مقدمه

دانش، کمک به حل مشکلات و مسائل جسمی، روحی و روانی و رشد توانایی ها و مهارت ها و قابلیت ها و خودشناسی برای ایجاد دگرگونی است. با توجه به اینکه داشتن نیروهای توانمند جهت ارائه خدمات در کتابخانه ها مسئله مهم و اساسی است و کتابداران برای رفع مشکلات خود و ارتقای دانسته ها و کسب توانایی ها و مهارت های لازم در بهبود ارائه خدمات، نیازمند بهره گیری از وب و منابع الکترونیکی می باشند و از طرفی با توجه به نقش " وب درمانی رشد " به عنوان عاملی مؤثر بر پیشرفت فکری و شخصی و شغلی، که می تواند تغییرات مثبتی در طرز فکر و اندیشه افراد ایجاد کند و با افزایش اطلاعات از طریق مطالعه منابع اطلاعاتی موجود در وب منجر به کسب مهارت و ایجاد توانمندی شود، لذا مسئله محوری و اساسی پژوهش حاضر، بررسی ارتباط " وب درمانی رشد " با ابعاد مختلف توانمند سازی کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران است که تا

مطالعه و اطلاعات در رشد فکری، پیشرفت شخصی و تحول اخلاقی نقش به سزایی دارد. افرادی که مطالعه می کنند، از زندگی احساس رضایت بیشتری دارند. در گذشته، اطلاعات بیشتر به صورت اسناد و مدارک چاپی موجود بود، امروزه، پیدایش فناوری اطلاعات و وب این محدودیت را از میان برداشته است [۱]. کتابخانه، به عنوان نهادی فرهنگی باید بتواند در مرتفع نمودن نیازهای مراجعین خود توانمند عمل نماید. توانمندی نهایی کتابخانه نیز در سایه بهره گیری از نیروهای توانمند جهت ارائه خدمات به جامعه خود حاصل می شود. مهم ترین عاملی که امروزه در توسعه کتابخانه ها ایفای نقش می کند، وب و عامل فناوری است. امروزه منابع موجود در وب به منظور درمان و رشد فکری و شخصی و ارتقای سطح دانش و مهارت ها و آگاهی افراد مورد استفاده قرار می گیرند. هدف وب درمانی به کارگیری منابع موجود در وب در جهت رشد فکری، حفظ سلامت روانی، تندرستی و سلامتی، ارتقاء سطح

۶. **آمادگی (توان و تمایل) کارکنان:** به داشتن توانایی و مهارت های کارکنان اطلاق می شود. دانش مربوط به کار، تجربه و قابلیت، انگیزه برای انجام کار را شامل می شود [۸].

۷. **توسعه حرفه ای کارکنان:** به سطح تسهیلات رسمی و آموزشی کارکنان گفته می شود. اگر یک کارمند برای انجام شغل جدید دوره های آموزشی را طی کند، می گویند سازمان و کارکنان حرفه ای هستند [۷].

کتابخانه، به عنوان نهادی فرهنگی باید بتواند در مرتفع نمودن نیازهای مراجعین خود توانمند عمل نماید. توانمندی نهایی کتابخانه نیز در سایه بهره گیری از نیروهای توانمند جهت ارائه خدمات به جامعه خود حاصل می شود. پس همواره باید در جهت توانمند سازی کتابداران تلاش هایی بطور مستمر انجام شود. در عصر حاضر کتابخانه ها به عنوان مهم ترین مراکز اطلاعاتی، نیازمند بکارگیری وب در جهت نیل به اهداف عالی خود می باشند و با توجه به نقش پراهمیت کتابداران در دستیابی به این هدف و نیز رویکرد متفاوت آن ها نسبت به وب به عنوان یک منبع اطلاعاتی، نیازمند سوق دادن آن ها به سمت بکارگیری وب هستیم. چرا که می تواند موجب تأثیرات مختلفی بر نقش کتابداران و کسب اطلاعات و مهارت های بیشتر در آن ها، رفع مشکلات شخصی و شغلی و در نهایت توانمند شدن هرچه بیشتر آنان شود. به ویژه کتابداران کتابخانه های پزشکی که همیشه از طریق رفع نیازهای اطلاعاتی کاربران از خدمات سلامت حمایت کرده اند و با بهره گیری از پایگاه های اطلاعاتی پزشکی مبتنی بر شواهد نقش مهمی در راه تولید و به روز رسانی علم پزشکی داشته اند.

وب درمانی اگرچه یک اصطلاح درمانی است، ولی لزوماً ویژه افراد بیمار نمی باشد و در اصل ادامه دهنده راه کتاب درمانی و یکی از مفاهیم علم کتابداری است که با استفاده از مطالعه هدفدار و " فن خواندن " انجام می شود و به شخص امکان می دهد که با کسب اطلاعات و آگاهی، نوعی بصیرت و شناخت درونی نسبت به خود و راه حل مناسبی برای حل مشکلاتش بیابد و در حقیقت بازپروری از راه خواندن است و این در حالی است که وب درمانی حتی می تواند محدودیت های کتاب درمانی را از میان بردارد. هدف وب درمانی به کارگیری منابع موجود در وب در جهت رشد فکری، حفظ سلامت روانی، تندرستی و سلامتی، ارتقاء سطح دانش، کمک به حل مشکلات و مسائل جسمی، روحی و روانی و رشد توانایی ها و مهارت ها و قابلیت ها و خودشناسی برای ایجاد دگرگونی است. وب درمانی، نوعی خودیاری است که افراد با مطالعه و راهنمایی گرفتن از منابع ارزشمند موجود در وب، هم به مقوله خود آموزی پرداخته و هم با افزایش آگاهی، مشکلات شغلی، روانی یا جسمانی خود را برطرف کرده و با کسب مهارت ها خود را توانمند می سازند [۹].

یکی از فرضیات اساسی وب درمانی این است که عمل خواندن، خود به طور طبیعی یک فرآیند تعاملی است. فرد با قرار دادن خود در نقش یکی از شخصیت های اصلی، مفهوم آن را درک می کند و می تواند تجربیات خود را برون یابی کند و راه آن ها را در فراز و نشیب های زندگی خود اعمال کند [10].

در عصر حاضر نقش فناوری های تحت وب در ابعاد مختلف خدمات کتابخانه ها و توانمندساختن کتابداران و بویژه کتابداران شاغل در مراکز پزشکی و بهداشتی بعنوان نقطه اتصال و رابط استفاده کنندگان برای دستیابی

چه حد وب و منابع موجود در آن می تواند در میزان خودیاری و افزایش سطح دانش کتابداران و در نهایت توانمند گشتن آن ها نقش داشته باشد.

۲- توانمندسازی و وب درمانی

وب درمانی بهره گیری از منابع خواندنی موجود در وب در جهت خودیاری و خودآموزی از طریق ارتقاء سطح آگاهی و اطلاعات است. این روش امروزه جزو مکمل های روان درمانی و کتاب درمانی بوده و پژوهش های انجام شده در غرب بر اهمیت آثار درمانی وب اشاره دارند. وب می تواند با ایجاد انگیزه و تغییر نگرش افراد و تقویت احساس اعتماد به نفس، خودشناسی و عزت نفس افراد در بهبود مشکلات و کسب مهارت های آن ها نقش به سزایی داشته باشد [۲].

توانمند سازی از نگاه معنایی، آزاد کردن نیروی درونی افراد برای کسب دستاوردهای شگفت انگیز است. به اعتقاد مایکل پاستور [۳]، فناوری های تحت وب، " پتانسیل تواناسازی " را برای بهبود شرایط زندگی فراهم می سازد و افراد را به سمت نوعی زندگی سوق می دهد که در آن می توانند با ایفای نقشی فعال و خلاق، به صورت فردی یا جمعی در ساختن چیزی سهمیه باشند و در فرآیند " هم آفرینی " (آفرینش و خلافت) شرکت و به خودیاری خود کمک کنند.

ابعاد توانمند سازی که در این پژوهش در هفت بعد شناسایی و مورد بررسی قرار گرفته است که عبارتند از:

۱. **بهبود عملکرد کارکنان:** وقتی افراد توانمند هستند، احساس خوداثربخشی می کنند. افراد توانمند نه تنها احساس شایستگی بلکه، احساس اطمینان می کنند که می توانند کارها را با کیفیت انجام دهند و نیز مشارکت در تصمیم گیری، باعث بهبود عملکرد کارکنان می شود [۴].

۲. **استقلال و آزادی کاری کارکنان:** میزان آزادی که فرد در کار خود دارد و می تواند کارها را به میل خود تنظیم و اجرا کند. مسئولیت موفقیت و شکست یک کار خاص را پذیرفتن، در کل داشتن توان برنامه ریزی، کنترل و دیگر امور مربوطه [۵].

۳. **مسئولیت تصمیم گیری کارکنان:** بسیاری از افراد بر این عقیده اند که اطلاعات زیادی در مورد کارشان در اختیار دارند. بنابراین، هنگامی که در امور مهم مربوط به کار خودشان دخالت داده نمی شوند، آن ها خود را طرد شده تلقی نموده و در نتیجه، دچار فشار عصبی زیاد می گردند. به طور کلی، دخالت دادن کارکنان در تصمیم گیری ها بر کار آن ها اثر گذاشته و تدبیر خوبی تلقی می شود [6].

۴. **تنوع کار یا تنوع شغلی:** عبارت است از تکرار رویدادهای غیر منتظره و جدیدی که در فرآیند تبدیل رخ می دهد. زمانی که افراد با تعداد زیادی موفقیت یا مورد غیرمنتظره روبرو می شوند، گفته می شود که تنوع در سطوح بسیار بالایی قرار دارد [7].

۵. **خودکنترلی:** این امکان را می دهد که بدون سد کردن خلاقیت کارکنان و دخالت بی جا در کار آن ها بر پیشرفت کارها نظارت نماید [۵].

دارند و حدود ۴۱٪ از آن ها از امکانات کاربردی وب های نسل جدید در سرویس دهی به کاربران کتابخانه ها استفاده می کردند. وی برگزاری دوره های بازآموزی حین خدمت را با موضوع وب جهت ترغیب کتابداران حوزه پزشکی به شناخت و بکارگیری هر چه بیشتر وب در ارائه خدمات پیشنهاد نمود.

رضائی [۱]، در پژوهشی تحت عنوان "ارتباط بین به کارگیری فن آوری اطلاعات و ارتباطات با توانمندسازی کارکنان دانشگاه"، با هدف مطالعه ارتباط بین به کارگیری فن آوری اطلاعات و ارتباطات با توانمندسازی کارکنان دانشگاه، از بین ۲۲۵ نفر از کارکنان حوزه ستادی در سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران و واحد تهران مرکز، با روش نمونه گیری طبقه ای و با استفاده از فرمول کوکران، ۱۴۳ نفر را به عنوان نمونه آماری انتخاب و به منظور گردآوری داده ها، از پرسشنامه فن آوری اطلاعات و توانمندسازی کارکنان استفاده نمود. با تجزیه و تحلیل داده ها به کمک روش های آمار توصیفی و استنباطی هم چون ضریب همبستگی اسپیرمن و پیروسون از طریق نرم افزار SPSS، دریافت که بین بکارگیری فن آوری اطلاعات و ارتباطات با مؤلفه های توانمندسازی کارکنان شامل بهبود عملکرد، استقلال و آزادی کاری، احساس مسئولیت تصمیم گیری، تنوع شغلی، خودکنترلی، توان و تمایل و رشد حرفه ای کارکنان، همبستگی معناداری وجود دارد و از بین ابعاد توانمندسازی، مؤلفه بهبود عملکرد کارکنان، بیشترین و مؤلفه خودکنترلی کارکنان، کم ترین رابطه را با متغیر فن آوری اطلاعات و ارتباطات داشت.

لانگ [14]، طی یک کارآزمایی بالینی شاهددار با عنوان "اینترنت درمانی: یک کارآزمایی بالینی در درمان استاندارد مبتلایان به استرس پس از سانحه از طریق اینترنت"، با هدف بررسی تأثیر استفاده از اینترنت بر بیماران مبتلا به سندرم پس از حادثه، ۱۰۱ نفر از افرادی را که پس از سانحه بطور شدیدی دچار استرس و غم و اندوه شده بودند، با تقسیم بندی آن ها به دو گروه شاهد و کنترل مورد مطالعه قرار داد. یافته های پژوهش حاکی از آن بود که افراد گروه آزمایش که تحت شرایط درمان با اینترنت قرار گرفتند، نسبت به شرکت کنندگان در گروه شاهد بهبود قابل توجهی در علائم مربوط به تروما و آسیب شناسی روانی عمومی یافتند. در بیش از ۵۰٪ از افراد تحت درمان، تغییر قابل اعتماد و بهبود قابل توجهی در میزان استرس و رفتارهای دوری و اجتناب از دیگران مشاهده گردید.

کودا [15]، در پژوهشی با عنوان "تأثیر اطلاعات و تکنولوژی اطلاعات بر کارکنان مدارس خصوصی در منطقه شمالی اردن"، به بررسی تأثیر اطلاعات بصورت کلی و تکنولوژی و فناوری اطلاعات بصورت خاص بر متغیر توانمندسازی کارکنان پرداخت. پرسشنامه پژوهش بر اساس مدل ساده ای از روابط احتمالی فرضیه ها طراحی شده و میان نمونه آماری که شامل ۱۲۰ نفر از کارکنان بودند توزیع گشته و یافته ها با استفاده از آزمون های آماری مانند میانگین و رگرسیون و آزمون همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. تجزیه و تحلیل نتایج پژوهش گواهی بر تأیید فرضیات بودند و نشان دادند که متغیر تکنولوژی اطلاعات تأثیر قابل توجهی بر توانمندسازی کارکنان داشت ($\text{Adjusted R Square} = 0.35$)، و همچنین در حالت کلی متغیر اطلاعات نیز بر توانمندسازی بسیار تأثیرگذار بوده است ($p < 0.05$).

به اطلاعات پزشکی، و از طرف دیگر نقش به سزای منابع موجود در وب در بهبود وضعیت بهداشتی- درمانی با دسترس پذیر ساختن بسیاری از اطلاعات پزشکی و بهداشتی از طریق پایگاه های اطلاعاتی پزشکی تحت وب، مقوله ای غیر قابل انکار است.

در پژوهش حاضر از میان سه نوع وب درمانی بالینی، رشد و تعاملی، وب درمانی نوع رشد که بر رشد و پیشرفت فکری و پرورش مهارت ها و توانمند شدن افراد تکیه دارد، مورد بررسی قرار گرفته است. وب درمانی رشد به کاربرد منابع وب مفید و خلاق در مورد کودکان و نوجوانان، بزرگسالان و سالمندان اشاره دارد و برای تمامی رده های سنی قابل استفاده است. وب درمانی نه تنها برای پرورش رشد و پیشرفت فکری به کار می رود، بلکه به عنوان ابزار مثبتی در بهداشت روانی مورد استفاده قرار می گیرد. وب درمانی می تواند به رشد و بلوغ عاطفی و فکری شخص کمک کند و سلامت روان او را تأمین نماید. وب درمانی رشد، نوعی خودیاری است که گاهی با مشارکت درمانگر انجام می شود. وب درمانی رشد توسط خود فرد با مشارکت و همکاری کتابداران، روانشناسان، روانپزشکان، مشاوران، مددکاران اجتماعی، والدین و سایر افراد علاقه مند به حل مشکلات شخصی دیگران قابل اجرا است [11].

در رابطه با موضوع پژوهش در ادامه، نمونه ای از تحقیقاتی که در رابطه با موضوع تحقیق در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است، بررسی می گردد.

سرتیپی یاراحمدی [۱۲]، در پژوهشی توصیفی - پیمایشی تحت عنوان "کاربرد فن آوری اطلاعات در توانمندسازی شغلی کارکنان کتابخانه منطقه ۵ دانشگاه آزاد اسلامی" با هدف آگاهی از دیدگاه کارمندان کتابخانه های منطقه ۵ دانشگاه آزاد اسلامی در مورد نقش فن آوری های اطلاعاتی در عملکرد شغلی آنان و نشان دادن اهمیت و جایگاه تأثیرگذار فن آوری بر پیشرفت کاری و توانمندسازی آن ها، پس از بررسی میزان بکارگیری امکانات و فن آوری های اطلاعاتی کاربردی کتابخانه ها و پس از اطمینان یافتن از کاربرد آن، اثرات آن را بر توانمندسازی شغلی کارکنان کتابخانه مورد بررسی قرار داد. وی با توزیع پرسشنامه بین ۶۵ نفر از کتابداران جامعه مورد پژوهش و تجزیه و تحلیل آماری استخراج شده از آن ها دریافت که استفاده از فن آوری اطلاعات موجب افزایش سرعت ارائه خدمات توسط پرسنل کتابخانه، جذابیت شغلی، توسعه شغلی و نزدیک سازی آن به جریانات و پیشرفت های روز جهان، هدفمند شدن کارها و وظایف، مسئولیت پذیری و کنترل فردی کار و نیز رضایتمندی شغلی و تغییرات و تنوع شغلی و در نهایت خلاقیت حرفه ای شده است و هم چنین داده ها نشان از وابستگی زیاد کتابداران به نظام الکترونیک جهت دریافت و توسعه اطلاعات تخصصی و حرفه ای خود داشت.

عبدخدا [۱۳]، در پژوهشی توصیفی- پیمایشی تحت عنوان "بررسی میزان آشنایی و استفاده کتابداران دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران از امکانات کاربردی تار جهانگستر (وب) در خدمات کتابخانه ای"، در بین ۷۰ نفر از کتابداران شاغل در کتابخانه مرکزی و کتابخانه های تابع دانشگاه های علوم پزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی به بررسی میزان آشنایی و استفاده کتابداران حوزه پزشکی از وب در خدمات کتابخانه ای پرداخت. وی با توزیع پرسشنامه در میان جامعه پژوهش و سپس تجزیه و تحلیل آماری داده ها به این نتیجه رسید که بیش از نیمی از کتابداران با امکانات معمول وب آشنایی

لیکرت طراحی شد. ۵ سؤال آن از پرسشنامه عملکرد شغلی پاترسون [17]:
 ۶ سؤال آن از پرسشنامه توانمندسازی وتن و کمرون [۱۸]: ۷ سؤال آن از پرسشنامه توانمندسازی روان شناختی اسپریتر [19]: ۶ سؤال از پرسشنامه یادگیری سازمانی نیف [20]: ۱ سؤال از پرسشنامه جو توانمندسازی اسکات و ژافه [۲۱] و ۱۰ سؤال از پرسشنامه رضایت شغلی رابینز [۲۲] اقتباس شد. جهت تعیین اعتبار علمی این پرسشنامه نیز طبق نظر اساتید و صاحب نظران حوزه کتابداری و اطلاع رسانی، تغییراتی در پرسشنامه موجود اعمال گشت و پس از اعمال نظرات و انجام اصلاحات، روایی آن مورد تأیید قرار گرفت.

جهت سنجش پایایی، پرسشنامه ها میان ۲۱ نفر از کتابداران مورد پژوهش به صورت آزمایشی توزیع گشت و پس از بررسی پاسخ های داده شده و با معیار آلفای کرونباخ ۰/۹۷۷ برای پرسشنامه اول و ۰/۹۲۹ برای پرسشنامه دوم، پایایی آن ها مورد تأیید قرار گرفت و پرسشنامه ها میان کل جامعه پژوهش توزیع شد. پس از جمع آوری و دسته بندی اطلاعات، جهت تجزیه و تحلیل داده ها و به منظور دستیابی به اهداف پژوهش، توصیف اطلاعات به صورت جداول فراوانی و نمودارهای مناسب و تجزیه و تحلیل داده ها از طریق آزمون های آماری ضریب همبستگی پیرسون با کمک نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ انجام شد.

۴- یافته ها

شاخص های عددی مربوط به بیشترین و کمترین میزان فراوانی در گویه های مختلف مشخصات دموگرافیک جامعه مورد پژوهش در جدول (۱) آمده است.

جدول (۱): مشخصات دموگرافیک کتابداران مورد پژوهش - سال ۱۳۹۴

مشخصات دموگرافیک		فراوانی	
جنسیت	بیشترین	زن	۹۲ نفر (%۹۰/۲)
	کمترین	مرد	۱۰ نفر (%۹/۸)
گروه سنی	بیشترین	۳۰-۴۰ سال	۴۷ نفر (%۴۶/۱)
	کمترین	کمتر از ۳۰ سال	۶ نفر (%۹/۵)
تحصیلات	بیشترین	کارشناسی	۵۴ نفر (%۵۳)
	کمترین	دیپلم	۳ نفر (%۲/۹)
سابقه فعالیت	بیشترین	۱۰-۱۵ سال	۴۰ نفر (%۳۹/۲)
	کمترین	کمتر از ۱۰ سال بین ۱۶-۲۰ سال	۱۹ نفر (%۱۸/۶)
رشته تحصیلی	بیشترین	کتابداری	۸۳ نفر (%۸۱/۴)
	کمترین	غیر کتابداری	۱۹ نفر (%۱۸/۶)
محل فعالیت	بیشترین	میز امانت	۲۲ نفر (%۲۱/۶)
	کمترین	نمایه سازی نشریات	۶ نفر (%۵/۹)

الرجا [16]، پژوهشی با عنوان " تأثیر فناوری اطلاعات بر توانمندسازی کارکنان بخش دولتی"، با هدف بررسی اثر فناوری اطلاعات در ابعاد مشارکت و بهبود عملکرد کارکنان بخش دولتی اردن، انجام داد. برای رسیدن به هدف پژوهش و آزمون فرضیه، میان جامعه آماری که شامل ۱۰۰ نفر از کارکنان بخش دولتی عمان، پرسشنامه توزیع گشت و ۷۸٪ آن ها با استفاده از آزمون های آماری مناسب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که کارکنان بخش دولتی عمان به میزان بسیار زیادی از تکنولوژی و فناوری های اطلاعاتی استفاده می کنند. همچنین نتایج گواه بر وجود ارتباط معنادار میان تکنولوژی اطلاعات و توانمندسازی کارکنان بخش دولتی و تأثیر قابل توجه کاربرد تکنولوژی بر توانمندسازی کارکنان بود.

۳- روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی است که در آن محقق با بکارگیری روش پیمایشی، به بررسی ارتباط مقوله وب درمانی رشد با تأکید بر نقش وب در پیشرفت و بهبود ارائه خدمات و کسب مهارت ها با هر یک از مؤلفه های توانمندسازی کتابداران کتابخانه های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی ایران پرداخته است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، شامل کلیه کتابداران شاغل در کتابخانه های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی ایران است که تعداد آن ها شامل ۱۱۰ نفر می باشد که از میان آن ها ۱۰۲ نفر به پرسشنامه های پژوهش که اعتبار علمی و عملی آن ها تأیید گشت، پاسخ دادند. در این پژوهش بدلیل شرکت تمامی جامعه آماری در مطالعه، از نمونه گیری استفاده نشد و از روش سرشماری استفاده گشت و مطالعه بصورت مقطعی انجام گرفت. در پژوهش حاضر، آزمون کولموگروف - اسمیرنوف نشان داد که نمرات کسب شده از پرسشنامه های توانمندسازی و وب درمانی، دارای توزیع نرمال می باشند؛ از این رو برای سنجش همبستگی متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

برای گردآوری اطلاعات در این پژوهش از دو پرسشنامه استفاده گردید.

۱-۲- پرسشنامه وب درمانی

مشتمل بر ۲۰ سؤال است که ۱۶ سؤال آن مربوط به میزان استفاده کتابداران از فناوری های تحت وب است و ۴ سؤال آن در خصوص میزان آشنایی کتابداران با مفاهیم موجود در وب و میزان استفاده آن ها از امکانات و برنامه های کاربردی موجود در وب های نسل جدید و پایگاه های اطلاعاتی پزشکی تحت وب است. این پرسشنامه در طیف ۵ گزینه ای لیکرت (اصلاً = ۰، کم، تا حدودی، زیاد تا بسیار زیاد = ۴) تنظیم شد.

۲-۲- پرسشنامه توانمندسازی کارکنان

مشتمل بر ۳۵ سؤال است. این پرسشنامه از مقاله حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی ایوانکی [۱] با عنوان " ارتباط بین به کارگیری فن آوری اطلاعات و ارتباطات با توانمندسازی کارکنان دانشگاه " اقتباس گردید و پس از اعمال تغییرات و تأیید روایی و پایایی آن در طیف ۵ گزینه ای

جدول (۳): ارتباط بین وب درمانی با توانمندسازی و ابعاد آن در کتابداران مورد پژوهش - سال ۱۳۹۴

رتبه	توانمندسازی و مؤلفه های آن	ارتباط با وب درمانی
۱	بهبود عملکرد	$r = 0.288$ $p\text{-value} < 0.001$
۲	استقلال و آزادی	$r = 0.257$ $p\text{-value} < 0.001$
۳	مسئولیت تصمیم گیری	$r = 0.452$ $p\text{-value} < 0.001$
۴	تنوع شغلی	$r = 0.198$ $p\text{-value} = 0.046$
۵	خودکنترلی	$r = 0.315$ $p\text{-value} < 0.001$
۶	آمدگی	$r = 0.315$ $p\text{-value} < 0.001$
۷	رشد و توسعه حرفه ای	$r = 0.346$ $p\text{-value} < 0.001$
	توانمندسازی	$r = 0.407$ $p\text{-value} < 0.001$

شاخص های عددی شامل کمینه و بیشینه، میانگین و انحراف معیار ابعاد توانمندسازی کتابداران مورد پژوهش جدول (۲) آمده است.

جدول (۲): تعیین شاخص های عددی توانمندسازی و ابعاد آن در کتابداران مورد پژوهش - سال ۱۳۹۴

توانمندسازی و مؤلفه های آن	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
بهبود عملکرد	۲/۶۰	۴/۰	۳/۶۸	۰/۲۹
استقلال و آزادی	۱/۶۷	۴/۰	۳/۱۸	۰/۵۵
مسئولیت تصمیم گیری	۲/۴۳	۴/۰	۳/۴۲	۰/۳۸
تنوع شغلی	۲/۲۵	۴/۰	۳/۴۱	۰/۳۹
خودکنترلی	۲/۵۰	۴/۰	۳/۵۶	۰/۴۰
آمدگی	۲/۴۰	۴/۰	۳/۵۶	۰/۴۲
توسعه و رشد حرفه ای	۱/۸۶	۴/۰	۳/۲۹	۰/۳۹
توانمندسازی	۲/۵۱	۴/۰	۳/۴۵	۰/۳۱

۳-۱- آزمون فرضیه پژوهش

"میان وب درمانی و توانمندسازی کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم فرضیه فوق وجود ندارد. به عبارتی دیگر میان وب درمانی و توانمندسازی کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی-درمانی ایران، ارتباط معنی دار آماری وجود دارد و وب درمانی و استفاده هر چه بیشتر کتابداران از منابع موجود در وب، باعث توانمند شدن آن ها می گردد.

جدول (۴): ارتباط بین وب درمانی با توانمندسازی در کتابداران مورد پژوهش - سال ۱۳۹۴

ارتباط وب درمانی و توانمندسازی
$r = 0.407$ $p\text{-value} < 0.001$

۵- بحث و نتیجه گیری

تحقیقات نشان می دهد با پیشرفت تکنولوژی و ظهور وب و فناوری در عصر حاضر تولید اطلاعات و نشر هیچ علمی بدون استفاده از وب و سیستم ها و بانک های اطلاعاتی تحت وب امکان پذیر نیست. استفاده هر چه بیشتر کتابداران بخصوص کتابداران کتابخانه های پزشکی از وب و فناوری های اطلاعات باعث دسترسی بیشتر آنان به اطلاعات و مقالات مبتنی بر شواهد گشته که در اختیار قرار دادن آن ها نزد جامعه پزشکی سبب تولید بسیاری از مقالات علمی معتبر و افزایش میزان تولید علم و بهبود سلامت گشته است. شناخت قابلیت های وب و فناوری های اطلاعات و نیز آگاهی از نیازهای

همانطور که در جدول (۲) مشاهده می شود، در بین ابعاد توانمندسازی بعد "استقلال و آزادی کاری کارکنان" با میانگین نمره ۳/۱۸ کم ترین و بعد "بهبود عملکرد کارکنان" با میانگین نمره ۳/۶۸ بالاترین میانگین نمره را در بین ابعاد مربوط به توانمندسازی کسب کرده اند و ابعاد "خودکنترلی" و "آمدگی" با میانگین نمره یکسان، برابر با ۳/۵۶، در رتبه بعدی قرار گرفته اند و پس از آن ها، مؤلفه های مسئولیت تصمیم گیری، تنوع شغلی و توسعه و رشد حرفه ای، رتبه های بعدی را کسب نموده اند.

یافته های حاصل از تجزیه و تحلیل های آماری بررسی ارتباط میان وب درمانی با ابعاد توانمندسازی در کتابداران مورد پژوهش، همانطور که در جدول (۳) مشاهده می شود، نشان می دهند که در بین ابعاد توانمندسازی، بعد مسئولیت تصمیم گیری با ضریب همبستگی ۰/۴۵۳ بیشترین ارتباط و بعد تنوع شغلی با ضریب همبستگی ۰/۱۹۸ کم ترین را با وب درمانی داشته اند. پس از مسئولیت تصمیم گیری، بعد رشد و توسعه حرفه ای با ضریب همبستگی ۰/۳۴۶ و ابعاد خودکنترلی و آمدگی با ضریب همبستگی یکسان ۰/۳۱۵ و بعد بهبود عملکرد با ضریب همبستگی ۰/۲۸۸ در رتبه های بعدی ارتباط با وب درمانی قرار گرفته اند. بعد استقلال و آزادی با ضریب همبستگی ۰/۲۵۷ پس از بعد تنوع شغلی، کم ترین ارتباط را با وب درمانی داشته است. بررسی نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها و $p\text{-value}$ آزمون همبستگی پیرسون کمتر از ۰/۰۵ در مورد تمامی مؤلفه ها، حاکی از وجود رابطه معنادار میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و ابعاد توانمندسازی است.

پزشکی ایران رابطه معنادار وجود دارد." نتایج به دست آمده در جدول (۴) نشان داد که با توجه به این که ضریب همبستگی برابر با ۰/۴۰۷ و $p\text{-value} < 0.001$ است؛ بنابراین دلیلی بر رد

برای آزادی عمل در چگونگی انجام وظایف شغلی گشته است. نتایج بررسی این سؤال با نتایج تحقیقات حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی اوانکی [۱] و حمیدی و سرتیپی یاراحمدی [۱۲]، کودا [15] و الرجا [16] هم خوانی داشت.

بررسی یافته ها در پاسخ به سؤال سوم پژوهش، بیانگر آن است که میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و مسئولیت تصمیم گیری کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران ارتباط معنادار وجود دارد؛ به طوری که بیشترین ارتباط با بالاترین ضریب همبستگی در این بعد از توانمندسازی کتابداران مشاهده شد. نتایج حاکی از آن است وب درمانی سبب تصمیم گیری بهتر در انجام وظایف، کسب اطلاعات دقیق در تصمیم گیری های روزمره، یافتن راه حل های بهتر و جدیدتر در حل مشکلات، اثربخش تر شدن فرآیند تصمیم سازی، احساس مسئولیت بیشتر نسبت به وظایف و تصمیمات و پذیرفتن عواقب آن و مشارکت بیشتر کتابداران مورد پژوهش در امر تصمیم گیری شده است. ولی مطابق نتایج به دست آمده از نتایج آماری، ساختار کتابخانه های مورد مطالعه، تسهیل کننده مشارکت افراد در تصمیم گیری نبوده و کتابداران آزادی عمل زیادی در تصمیم گیری در مورد چگونگی انجام وظایف خود ندارند.

نتایج بررسی این سؤال با نتایج تحقیقات حمیدی و سرتیپی یاراحمدی [۱۲]، کودا [15] و الرجا [16] هم خوانی داشت ولی با نتایج مطالعه حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی اوانکی [۱] هم خوانی کامل نداشت؛ چرا که در آن پژوهش، بیشترین ارتباط میان فناوری های اطلاعاتی و بعد بهبود عملکرد توانمندسازی مشاهده شده بود.

بررسی یافته ها در پاسخ به سؤال چهارم پژوهش، بیانگر آن است که میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و تنوع شغلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران ارتباط معنادار وجود دارد؛ البته کم ترین سطح ارتباط میان وب درمانی با این بعد از توانمندسازی کتابداران مشاهده شد. نتایج حاکی از آن است وب درمانی سبب قابلیت پذیرش مسئولیت های مختلف در بخش های مختلف کتابخانه، افزایش توانایی روبرو شدن با موارد غیرمنتظره در کار، افزایش توانایی برای ایجاد تغییر در فعالیت های کاری در کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران گشته است و آنان ترجیح می دهند تا کارشان انعطاف پذیری بیشتری داشته باشد و فعالیت در بخش های مختلف کتابخانه را تجربه کنند. که این نتیجه با نتایج تحقیقات حمیدی و سرتیپی یاراحمدی [۱۲]، کودا [15] و الرجا [16] هم خوانی داشت ولی با نتایج پژوهش حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی اوانکی [۱] هم سویی کامل نداشت؛ زیرا در آن پژوهش کم ترین میزان ارتباط در بعد خودکنترلی وجود داشت ولی در پژوهش حاضر کم ترین میزان ارتباط میان این بعد از توانمندسازی و وب درمانی مشاهده شد.

بررسی یافته ها در پاسخ به سؤال پنجم پژوهش، بیانگر آن است که میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و خودکنترلی کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران ارتباط معنادار وجود دارد؛ نتایج حاکی از آن است وب درمانی سبب افزایش توان کنترل فعالیت های کاری، هدایت فعالیت ها و کار کردن صادقانه در میان کتابداران مورد مطالعه گشته است؛ البته عده ای از آنان تمایل چندانی به تحت کنترل درآوردن

اطلاعاتی کاربران و استفاده کنندگان نهایی جهت بهره وری کارآمد از وب ضروری است.

کاربرد صحیح و مناسب فناوری اطلاعات موجب اثربخشی کارکنان در سازمان می شود که آن باعث شفاف تر شدن مسئولیت ها و وظایف و در نتیجه ارائه بهتر خدمات می گردد. تحولاتی که در بکارگیری فناوری اطلاعات در عصر حاضر در حال شکل گیری است، باعث افزایش توان و مهارت های شغلی کارکنان شده است.

امروزه وب و فناوری های تحت وب یکی از ابزارهای سودمند ارتقای کیفی کارکنان و افزایش اثربخشی سازمان به شمار می روند و امکان توانمندسازی منابع انسانی را فراهم می آورد و این در حالی است که توانمندسازی نیروی انسانی، راهبردی مهم برای توسعه سازمان هاست.

کتابخانه ها به عنوان پایگاه دانش و منبع حیاتی ارائه اطلاعات، با بهره گیری از وب و فناوری اطلاعات به سرعت به سمت امروزی شدن در حال پیشرفت هستند. این پیشرفت ها که باعث توانمندسازی کارکنان کتابخانه و در نتیجه مطرح شدن هرچه بیشتر موجودیت کتابخانه می شود، کتابداران را از مهارت ها و قابلیت های برجسته ای برخوردار نموده و موجب بهبود ارائه خدمات گردیده و نقش و جایگاه کتابداران را پررنگ تر نموده است.

یافته های حاصل از بررسی فرضیه پژوهش و نتایج حاصل از بررسی و تحلیل پرسشنامه ها که در جدول های (۲) و (۳) آورده شده اند، نشان دهنده وجود رابطه معنادار میان مؤلفه های وب درمانی رشد و ابعاد مختلف توانمندسازی کتابداران جامعه مورد پژوهش است و یافته های حاصل از تحلیل های آماری به تمام سؤالات پژوهش پاسخ دادند و گواه این بودند که وب درمانی و استفاده هر چه بیشتر کتابداران از منابع موجود در وب، باعث توانمند شدن آن ها در تمام ابعاد نام برده می گردد.

بررسی یافته ها در پاسخ به سؤال اول پژوهش، بیانگر آن است که میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و بهبود عملکرد کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران ارتباط معنادار وجود دارد. در حقیقت وب درمانی و بهره گیری کتابداران مورد مطالعه از منابع، پایگاه ها و فناوری های تحت وب باعث افزایش کیفیت مطلوب و سرعت ارائه خدمات، رفع مشکلات و تلاش برای حل مسائل، پیگیری کارها، کاهش اشتباهات کاری، حفظ ارزش های کار، هدفمند شدن کارها و کسب تخصص و شایستگی در زمینه کاری آن ها گشته است. که این نتیجه با نتایج تحقیقات کودا [15] و الرجا [16] هم خوانی داشت با نتایج پژوهش های حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی اوانکی [۱] و حمیدی و سرتیپی یاراحمدی [۱۲] هم سویی کامل نداشت؛ زیرا در نتایج حاصل از تحقیقات آن ها بیشترین میزان ارتباط میان این بعد از توانمندسازی کارکنان و فناوری های اطلاعاتی مشاهده گشته بود؛ حال آن که در پژوهش حاضر بیشترین ارتباط میان وب درمانی و مؤلفه مسئولیت تصمیم گیری وجود داشت.

بررسی یافته ها در پاسخ به سؤال دوم پژوهش، بیانگر آن است که میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و استقلال و آزادی کاری کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران ارتباط معنادار وجود دارد؛ نتایج حاکی از آن است وب درمانی سبب آزادی عمل و فرصت بیشتری برای به کار بستن ابتکار و نوآوری در چگونگی انجام کار، افزایش توان برنامه ریزی در انجام وظایف شغلی و ایجاد فرصت های قابل توجه

نسل جدیدی از کاربران با سطح بالای مهارت های فناوری های تحت وب که آن ها را نسل شبکه یا نسل گوگل می نامند، نقش و ماهیت کتابداران را تغییر داده و واژه های جدیدی را هم چون سایبرین، ناوبران دانش، دلاوران شاهراه اطلاعاتی و رهپویان اینترنتی پیش روی آنان قرار داده است. این تحولات نیازمند کسب مهارت ها و توانمندی بیشتر کتابداران است تا بتوانند با بهره گیری هر چه بیشتر از منابع و فناوری های تحت وب، در جهت رفع مشکلات و مرتفع ساختن نیازهای خود و کاربران کتابخانه ها و نیز بهبود عملکرد خود با توجه به نیازهای نسل جدید کاربران و ماهیت جدید علم کتابداری بکوشند.

با ظهور وب و جوامع اطلاعاتی دانش مدار که دانش در آن ها قدرت به شمار می آید، کتابداران باید بتوانند با بهره گیری از منابع وبی، خود را در راستای پاسخگویی به نیازهای نوین برآمده از دل جامعه دانش مدار توانمند سازند و این توانمندسازی باید در تمام ابعاد صورت گیرد. چرا که در آینده با پیشرفت بیشتر فناوری ها و به دلیل نبود مهارت های اطلاع یابی کاربران، این کار به کتابداران سپرده خواهد شد.

مهم ترین عاملی که امروزه در توسعه کتابخانه ها ایفای نقش می کند، وب و عامل فناوری است. امروزه منابع موجود در وب به منظور درمان و رشد فکری و شخصی و ارتقای سطح دانش و مهارت ها و آگاهی افراد مورد استفاده قرار می گیرند. هدف وب درمانی به کارگیری منابع موجود در وب در جهت رشد فکری، حفظ سلامت روانی، تندرستی و سلامتی، ارتقاء سطح دانش، کمک به حل مشکلات و مسائل جسمی، روحی و روانی و رشد توانایی ها و مهارت ها و قابلیت ها و خودشناسی برای ایجاد دگرگونی است. وب درمانی، نوعی خودیاری است که افراد با مطالعه و راهنمایی گرفتن از منابع ارزشمند موجود در وب، هم به مقوله خود آموزی پرداخته و هم با افزایش آگاهی، مشکلات شغلی، روانی یا جسمانی خود را برطرف کرده و با کسب مهارت ها خود را توانمند می سازند.

جهت بررسی ارتباط میان " وب درمانی رشد " و ابعاد توانمندسازی کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، در این پژوهش، هفت سؤال اساسی و یک فرضیه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج تحلیل های آماری پژوهش نشان داد که میان وب درمانی و استفاده از وب، منابع و فناوری های تحت وب و توانمند شدن هر چه بیشتر کتابداران در ابعاد مختلف بهبود عملکرد شغلی، استقلال و آزادی کاری، مسئولیت تصمیم گیری، تنوع شغلی، خودکنترلی، آمادگی و رشد و توسعه حرفه ای رابطه وجود دارد و در دنیای امروز، تغییر در میزان بهره گیری از منابع وبی، سبب تغییر در توانمندی کتابداران می گردد که در آن میان، بیشترین ارتباط با مؤلفه مسئولیت تصمیم گیری و کم ترین ارتباط میان وب درمانی و تنوع شغلی توانمندسازی کتابداران مشاهده شد.

از طرف دیگر نتایج پژوهش حاکی از آن است که کتابداران مورد مطالعه، در میان فناوری های تحت وب، بیشترین استفاده را از بانک ها و پایگاه های علمی به ویژه پایگاه های Pubmed و Google Scholar جهت کسب و جستجوی اطلاعات علمی به عمل می آورند و کم ترین استفاده را از بازی های آنلاین تحت وب دارند. از نظر آشنایی با مفاهیم موجود در وب، آنها بیشترین آشنایی را با مفهوم Multimedia و کم ترین آشنایی را با مفاهیم Usenet و Telnet داشته و از نقطه نظر میزان استفاده از امکانات کاربردی

محیط و رویدادهای اطراف خود نداشتند. که این نتیجه با نتایج تحقیقات و حمیدی و سرتیبی یاراحمدی [۱۱]، کودا [15] و الرجا [16] هم خوانی داشت و با پژوهش حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی اوانکی [۱]، هم سویی کامل نداشت؛ چرا که در آن پژوهش، کم ترین تأثیر فناوری های اطلاعاتی بر بعد خودکنترلی توانمندسازی کارکنان مشاهده شده بود.

بررسی یافته ها در پاسخ به سؤال ششم پژوهش، بیانگر آن است که میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و آمادگی (توان و تمایل) کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران ارتباط معنادار وجود دارد؛ نتایج حاکی از آن است وب درمانی سبب برخورداری از مهارت ها، استعدادها و توانایی ها، استفاده از مهارت های ضروری شغلی و تسلط بر آن ها، و ایجاد انگیزه در کتابداران شده است. نتایج بررسی این سؤال با نتایج تحقیقات حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی اوانکی [۱] و حمیدی و سرتیبی یاراحمدی [۱۲]، کودا [15] و الرجا [16] هم خوانی داشت.

بررسی یافته ها در پاسخ به سؤال هفتم پژوهش، بیانگر آن است که میان وب درمانی و استفاده از منابع و فناوری های تحت وب و رشد و توسعه حرفه ای کتابداران کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی ایران ارتباط معنادار وجود دارد؛ نتایج حاکی از آن است وب درمانی سبب روزآمدسازی اطلاعات، ابتکار و نوآوری و پرورش ایده های جدید، پیشرفت حرفه ای و افزایش میل به پیشرفت و یادگیری مستمر و نیز کمک به تولید اطلاعات در میان کتابداران شاغل در کتابخانه های دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران گشته است.

نتایج بررسی این سؤال با نتایج تحقیقات حق شناس کاشانی، رضانی، جمشیدی اوانکی [۱] و حمیدی و سرتیبی یاراحمدی [۱۲]، کودا [15] و الرجا [16] هم خوانی داشت.

امروزه موضوعاتی همچون کتاب درمانی، اطلاع درمانی و به دنبال آن اینترنت درمانی و وب درمانی، مقوله های نوپدید هستند که در امر خودیاری، خود درمانی و افزایش سطح اطلاعات و رشد فکری و شخصی بسیار تأثیرگذار واقع شده اند. کما اینکه در عصر حاضر با ظهور فناوری های تحت وب، وب درمانی می تواند بسیاری از محدودیت های کتاب درمانی را نیز از میان بردارد.

وب درمانی رشد به کاربرد منابع وب مفید و خلاق در مورد کودکان و نوجوانان، بزرگسالان و سالمندان اشاره دارد و برای تمامی رده های سنی قابل استفاده است. وب درمانی نه تنها برای پرورش رشد و پیشرفت فکری به کار می رود، بلکه به عنوان ابزار مثبتی در بهداشت روانی مورد استفاده قرار می گیرد. وب درمانی می تواند به رشد و بلوغ عاطفی و فکری شخص کمک کند و سلامت روان او را تأمین نماید. وب درمانی رشد، نوعی خودیاری است که گاهی با مشارکت درمانگر انجام می شود [10].

حال از آنجا که کتابخانه ها نیز به عنوان مهم ترین منابع تولید و انتشار علم و اطلاعات و کتابداران به عنوان رابطین اطلاعاتی از فناوری های تحت وب بی نصیب نمانده اند و آثار رشد این فناوری ها در تمام جنبه های خدمات کتابخانه ها و ماهیت و نقش کتابداران دیده می شود، استفاده بهینه از وب و مقوله هایی همچون وب درمانی در رفع بسیاری از مشکلات کتابداران و رشد فکری و بهبود عملکرد آن ها می تواند بسیار راه گشا باشد. چرا که در دنیای امروز، ظهور وب و تحولات فناوری های اطلاعاتی تحت وب و نیز ظهور

شود در انجام مطالعات مروری (Review Systematic)، از حضور کتابداران پزشکی استفاده گردد. چرا که کتابداران علوم پزشکی نقطه اتصال به اطلاعات پزشکی هستند و می توانند در مسیر تولید علم توسط جامعه پزشکی بسیار مفید واقع شوند.

با توجه به نقش به سزای وب درمانی رشد و بالینی در رفع مشکلات روحی و جسمی و کسب مهارت ها و رشد و پیشرفت فکری، پیشنهاد می شود کتابداران و به ویژه کتابداران پزشکی هرچه بیشتر از منابع موجود در وب و مراکز مبتنی بر رفتارهای شناختی مبتنی بر اینترنت برای رفع مشکلات خود استفاده نمایند و نیز وب سایت های وب درمانی و وب سایت های درمان رفتارهای شناختی مبتنی بر اینترنت در ایران ایجاد شوند.

نشر و گسترش و معرفی هرچه بیشتر خدمات نوینی مانند وب درمانی و اینترنت درمانی و اطلاع درمانی از طریق رسانه های اجتماعی و خبرگزاری های حوزه کتابداری و اطلاع رسانی و برگزاری همایش هایی در این حوزه ها، تدوین استانداردهای لازم برای فنون وب درمانی و اینترنت درمانی و ترویج عادت به مطالعه منابع وبی و انتشار و ارائه خدمات وب درمانی می تواند در معرفی و ترویج استفاده از آن ها بسیار تأثیرگذار باشد.

مراجع

- [۱] حق شناس کاشانی، فریده، رضانی، کاظم، جمشیدی ایوانکی، مینا، "ارتباط بین به کارگیری فن آوری اطلاعات و ارتباطات با توانمندسازی کارکنان دانشگاه"، فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، (۳)۴، ۶۵-۸۶، ۱۳۹۳.
- [۲] نوروزی، علیرضا، "وب درمانی". اطلاع شناسی، ۲۰، ۲۱، ص. ۴۳-۵۲، ۱۳۸۷.
- [۳] پاستور، مایکل، "شکاف دیجیتالی در سطح جهانی هنوز وجود دارد"، بی تا.
- [۴] مورهد، گریگوری، گریفین، ریکی، "رفتار سازمانی"، ترجمه الوانی، مهدی، معمارزاده، غلامرضا، تهران، مروارید، ۱۳۹۳.
- [۵] استونر، جیمز، فریمن، ادوارد، "مدیریت"، ترجمه پارسائیان، علی، اعرابی، محمد، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۷۹.
- [6] Baron, RA., Greenberg, J. *Behavior in organizations*, 3rd ed., Boston: Allyn and Bacon, 1990.
- [۷] دفت، ریچارد ال، "مبانی تئوری و طراحی سازمان"، ترجمه پارسائیان، علی، اعرابی، محمد، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۸۱.
- [۸] هرسی، پل، بلانچارد، کنت، "مدیریت رفتار سازمانی"، ترجمه کبیری، قاسم، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز انتشارات علمی، ۱۳۸۳.
- [۹] نوروزی، علیرضا، "اطلاع درمانی یا کتاب درمانی: پزشکی جایگزین". مشاوره اطلاعاتی، (۱)۱، ص. ۱-۱۸، ۱۳۹۰.
- [10] Noruzi, Alireza, "Webotherapy: reading web resources for problem solving". The Electronic Library, 25(6), 741-756, 2007.
- [11] Noruzi, Alireza, "Webotherapy and beyond". Webology, 3(3), 9-11, 2006.
- [۱۲] حمیدی، محسن، سرتیبی یاراحمدی، زینتا، "کاربرد فن آوری اطلاعات در توانمندسازی شغلی کارکنان کتابخانه منطقه ۵ دانشگاه آزاد

موجود در وب، بیشترین استفاده را از مرورگرهای اینترنتی و کم ترین استفاده را از کنفرانس های الکترونیکی دارند. در خصوص برنامه های کاربردی موجود در وب نسل جدید، کتابداران از شبکه های اجتماعی بیشترین استفاده را دارند و از ویکی ها استفاده کمی به عمل می آورند.

با توجه به این که در دنیای امروز بقای کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی با بهره گیری از فناوری های تحت وب ارتباط مستقیم دارد و با توجه به نقش وب در بهبود عملکرد کتابداران، فراهم کردن امکانات ویژه جهت لزوم بکارگیری وب و برنامه های کاربردی وب نسل جدید همچون وب سایت ها، وبلاگ ها، پادکست ها، پست الکترونیکی و ... در کتابخانه ها پیشنهاد می شود.

استفاده از وب می تواند به پر کردن فاصله میان نیاز اطلاعاتی و دسترسی به آن کمک کند و از طرفی بکارگیری بهینه فناوری های تحت وب نیازمند داشتن مهارت و دانش بکارگیری آن هاست؛ لذا برگزاری دوره های آموزشی ضمن خدمت با موضوع وب و با هدف ترغیب کتابداران حوزه پزشکی و آشنایی آن ها با مفاهیم و امکانات موجود در وب و بانک ها و پایگاه های اطلاعاتی پزشکی تحت وب امری ضروری به نظر می رسد؛ چرا که عدم آموزش و استفاده صحیح از این فناوری ها در ارائه خدمات به نسل جدید کاربران کتابخانه ها (کاربران نسل گوگل)، حرفه کتابداری را به انزوا خواهد کشاند. همچنین با توجه به سرعت بالای تغییر و تحول در فناوری های تحت وب، و تغییر مهارت های اطلاع یابی، آموزش های مداوم و همگام با پیشرفت های روز پیشنهاد می گردد.

با توجه به این که کتابخانه ها با مشکلات زیرساختی بسیاری در بهره گیری از فناوری های اطلاعاتی تحت وب روبرو هستند، برای جلوگیری از ایجاد چنین مشکلاتی، ایجاد برنامه راهبردی برای استفاده از منابع موجود در وب ضروری به نظر می رسد.

با توجه به نتایج پژوهش در خصوص استفاده کتابداران پزشکی از فناوری های اطلاعاتی تحت وب و از طرفی با توجه به اختلاف سطح موجود میان مهارت های اطلاع یابی کتابداران و میزان استفاده از فناوری های تحت وب، پیشنهاد می شود دوره های آموزشی افزایش مهارت های اطلاع یابی در کتابخانه های پزشکی به اجرا درآید.

با توجه به مطالعات و تجربیات کشورهای پیشرو در امر آموزش که گویای این واقعیت است که برنامه های دانش افزایی و کسب دانش و مهارت های جدید در صورتی می تواند موفقیت آمیز باشد که با برنامه های آموزشی تخصصی دانشجویان ادغام شود، لذا پیشنهاد می شود با توجه به ظهور فناوری های تحت وب و تأثیر به سزای امر وب درمانی در افزایش مهارت ها و توانمندی کتابداران، برنامه های ارتقای مهارت سواد اطلاعاتی و اطلاع یابی و مقوله های نوپدید هم چون وب درمانی و اطلاع درمانی، در برنامه های درسی دانشجویان علم دانش شناسی و مدیریت اطلاعات گنجانده شود؛ زیرا تا آشنایی و آموزش به نحو مؤثر انجام نگیرد، انتظار استفاده بهینه از آن ها امری بعید به نظر می رسد.

نظر به نتایج پژوهش و استفاده کتابداران از پایگاه های اطلاعاتی مبتنی بر شواهد پزشکی نظیر MD Consult و Cochrane Library و نقش به سزای کتابداران علوم پزشکی در دسترسی به اطلاعات و منابع روزآمد علوم پزشکی و کمک به امر درمان و بهبود کیفیت خدمات سلامت، پیشنهاد می

Retrieved August 11, 2014 from <http://journal-archives32.webs.com/805-815.pdf>.

[17] Paterson, D., "The Scott company graphic rating scale". The Journal of Personnel Research, 1, 361-376, 1922.

[18] وتن، دیوید ای، کمرون، کم اس، "تواناسازی و تفویض اختیار"، ترجمه اورعی، بدرالدین، تهران، انتشارات مؤسسه تحقیقات و آموزش مدیریت، ۱۳۸۸.

[19] Spreitzer, G., "Psychological empowerment in the workplace: Dimensions, measurement, and validation". Academy Management Journal, 35(5), 1442-1465, 1995.

[20] Neefe, D., "Comparing levels of organization learning Maturity of colleges and universities participating traditional and non-traditional (academic quality improvement project) accreditation processes". Master of Science dissertation. The Graduate College University of Wisconsin, 2001.

[21] اسکات، سینیتا، ژافه، دنیس، "تواناسازی کارکنان"، ترجمه ایران نژاد پاریزی، مهدی، تهران، سروش، ۱۳۷۵.

[22] رایبیز، استیفن، "مدیریت سازمانی"، ترجمه پارسائیان، علی، اعرابی، محمد، تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، ۱۳۷۴.

اسلامی". فصلنامه دانش شناسی (علوم کتابداری و اطلاع رسانی و فناوری اطلاعات)، ۲(۵)، ۵۹-۷۱، ۱۳۸۸.

[۱۳] عبدخدا، هیوا، محمدی، لیلا، "بررسی میزان آشنایی و استفاده کتابداران دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران از امکانات کاربردی تار جهانگستر (وب) در خدمات کتابخانه ای". مدیریت اطلاعات سلامت، ۸(۳)، ص. ۳۵۴-۳۶۲، ۱۳۹۰.

[14] Lange, A., Rietdijk, D., Hudcovicova, M., Van de Ven, JP., Schrieken, B., Emmelkamp, PM. "Interapy: a controlled randomized trial of the standardized treatment of posttraumatic stress through the internet". Journal of Consulting and Clinical Psychology, 71(5), 901-909, 2003.

[15] Qudah, S., Melhem, Y., "Impact of information and information technology on empowerment of employees private school sector in northern region in Jordan". Journal of Emerging Trends in Economics and Management Sciences, 2(1), 40-48, 2011.

[16] Alraja, MN., Alomiam, NR., "The effect of information technology in empowerment public sector employees: a field study". Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business, 5(1), 805-815, 2013,

Archive of SID